

AZ

ALSÓZEMPLÉNI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1904. ÉVI AUGUSZTUS HÓ 30-IK NAPJÁN

SÁROSPATAKON TARTOTT

ŐSZI RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

HÉZSER EMIL

tályai lelkész, egyházmegyei papi főjegyző.

1904.

SIMON JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA SZERENCSEN.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1904. évi őszi rendes
közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

*Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1904. évi őszi közgyűlését Sárospatakon augusztus hó 30-ik napján tartotta meg **Keresztury József** esperes és **Meczner Béla** egyházmegyei gondnok elnöklete alatt.*

Jelen voltak:

Gecsey Péter, Kónya András, Bálint Dezső, Páricsy József, Ölbey János papi, Szinyey Gerzson, Meczner András, Kóczán Miklós, Miklós Béla, Debreczenyi Bertalan, Buza János világi tanácsbírák;

Hézszer Emil papi, dr. Kovács Gábor világi főjegyzők, Zitás Bertalan, Olajos Pál papi, dr. Mitrovics Gyula, Lábos Béla világi aljegyzők;

Bartha József, Czike Ferencz, Danyi József, Erdélyi József, Farkas Lajos, Fürjész Tamás, Gecse Lajos, Hazay Béla, Kajdy Menyhért, Kenyercsényi Árpád, ifj. Keresztury József, Kertész István, Köröskényi István, Kiss Miklós, Órás Kálmán, Pálóczy József, Pósa Péter, Szánthó István, Székely Imre, Zitás István lelkészek;

Gérecz Károly, Demjén Kálmán tanító-képviselők;

Radácsy György, dr. Tüdös István, Zoványi Jenő theologiai tanárok;

Horváth Pál, Kun Zoltán, Román Ernő, Sarkadi Nagy Antal segédlelkészek;

Maklári Pap Miklós sárospataki, Kiss István és Riedl Ferenc a golopi, Liskay Károly a tolesvai egyház képviselői.

1. Keresztury József esperes a minden bölcsesség örök forrásának áldó es megsegítő kegyelmét kérvén közgyűlési tanácskozásunkra ; majd Meczner Béla gondnok

a közgyűlésen megjelent tagokat szívélyesen üdvözölvén, megnyitja a gyűlést.

2. Az egyházak képviselőinek megbízó levelei megvizsgálatván,

a megjelent képviselők igazoltattak.

3. Esperes jelenti, hogy tavaszi gyűlésünk 12. számú jegyzőkönyvi pontjában felhatalmazott bizottság a megüresedett világi tanácsbírói állásra beadott szavazatokat felbontván, a megejtett választás eredményeként a következő jelentést terjeszti elő: beadatott 54 szavazat, mely a következőleg oszlott meg: *Buza Jánosra* szavazott 39, *Szücs Ödönre* 8, báró *Vay Sándorra* 4, dr. *Finkey Ferencre* 1, *Vitányi Bertalanra* 1, *Vecsey Oláh Miklósrá* 1 egyház. Nem adtak be szavazatot a következő egyházak: *Bacska, Kis-Kövesd, Legyesbénye, Makkoshotyka, Mezőzombor, Örös, Szomotor.*

Az általános szavazattöbbséggel tanácsbíróvá választott, közgyűlésre meghívott *Buza Jánost*, mint a ki ez ideig is sok kitünő jelét adta az egyházi ügyek iránti érdeklődésének, azokban való fáradhatatlan tevékenységének, az elnökség szívélyes szavakkal üdvözölvén, ki is a hivatalos eskü letétele után meleg és hálás köszönettel vette az egyházmegye kitüntető bizalmát s készséggel ajánlotta fel szolgálatát az egyházi közügyek munkálására.

A szavazatot nem adott egyházak pedig a szokásos pénzbüntetésben marasztaltatnak el.

4. Esperes heterjeszti a halálozás folytán megüresedett kiskövesdi lelkészi állás betöltése tárgyában felvett jegyzőkönyvet és a lelkészválasztással kapcsolatos egyéb okmányokat, melyek szerint *Pósa Péter* segédlelkészt egyhangulag lelkészszé választották.

Miután a választási eljárás az egyházi törvények

rendelkezéseinek megfelelőleg ment végbe s miután a választás ellen semminemű felszólalás nem adatott be, *Pósa Péter* a kiskövesdi egyház lelkészi állásában megerősítettik.

5. Horváth Pál hernádnémeti, Román Ernő sajkókesznyéteni, ifj. Sarkadi Nagy Antal cigándi, Kun Zoltán legyeshényei segédlelkészek okmányaik bemutatása után

az alsózempléni ev. ref. egyházmegyébe az elnökség részéről kifejezett szívélyes szavakkal való üdvözlés mellett mind a négyen bekebelezettek.

6. A I. év szept. 25-én Szepsiben tartandó lelkész felavattással összekötött egyházkerületi közgyűlésre képviselőkül megválasztottak :

papi részről: Bálint Dezső, Ölbey János, Hézszer Emil hivatalból kiküldetett; világi részről: Kóczán Miklós, Buza János, Meczner András.

7. Egyházmegyei gondnok jelenli: hogy a kistárkányi egyház I. év. szept. hó 4-én kettős örömmünetet fog ülni, amennyiben akkor megy végbe új templomának ünnepélyes felszentelése; és ez alkalomból egyházkerületünknek mindnyájunk által végtelenül tisztelt és szeretett agg főpásztorát — mint a felszentelési cselekmény végzőjét — szerencsés leendő vendégszeretetésben részesíthetni. Felhivja tehát az e. m. közgyűlés tagjait, hogy a jelzett napon és helyen az egyház ünnepélyében való részvétel és az apostoli buzgalmu és lelkületü főpásztor iránti hódoló tisztelet kifejezése céljából minél számosabban sziveskedjenek megjelenni.

E. m. közgyűlés a kistárkányi egyház nevében elhangzott meghívást köszönettel veszi s felkéri a közgyűlés tagjait, főleg a lelkészeket az ünnepélyen való megjelenésre.

8. Esperes részvétellel jelenti be Bajkay Imre királyhelmezzii Palságh Géza nagyrozvágyi tanító korai elhunytát.

E. m. közgyűlés őszinte fájdalommal értesül a két tehetséges ifju munkásnak gyászos elhunytáról.

9. Az erdőhorvátii egyház bemutatja templomjavítási költségvetését, kéri annak jóváhagyását és a javítási munkálatoknak 1905. tavaszán leendő megkezdésére az engedély megadását.

E. m. közgyűlés a költségvetés felülvizsgálásával Gecse Lajos lelkészt és Tolcsvai Nagy Barnabás tolcsvai főgondnokot bizza meg, az általok adandó véleményes jelentés alapján az esperest felhatalmazza az építési engedély megadására s ezuttal Gecse Lajos és Nagy Barnabás urakat az építkezési munkálatok ellenőrzésére kéri fel.

10. Tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 25. sz. a. hozott határozatára az erdőbényei lelkész jelenti, hogy a második tanítói lak építése nem volt keresztülvihető, azért mert az egyházi közgyűlés nem fogadta el a presbyteriumnak azt a gyakorlati értékű javaslatát, melyszerint az új tanítói lak a templom melletti téren oly módon építtessék fel, hogy abban a „fogyasztási szövetkezet“ is kellő üzlet helyiségekkel birhasson.

Az egyházi tanács javaslatának felülbirálását, helyszíni szemle megtartását, az építkezési tervet ellen és mellett felhozott érvek mérlegelését, ezek alapján az építkezés engedélyezését esetleg megtagadását egyházmegyei közgyűlés egyházlátogatóságnak hagyja meg.

11. Tavaszi közgyűlésünk 26. sz. jkvi határozatára Demjén Kálmán tanító jelenti, hogy a második tanítói állás szervezése és a tanterem építése ügyében semmi intézkedés nem történt.

E. m. közgyűlés meghagyja az egyházlátogatásnak, hogy az egyházmegye határozatának végrehajtására komolyan szólítsa fel a presbyteriumot s az ügy érdekében tett kezdeményező intézkedésekről tegyen jelentést.

12. Tavaszi közgyűlésünk 27. számú határozatával kikül-

dött bizottság azzal a javaslatával állott elő, hogy a hotykai egyház lelkészi állomása még három évig ne legyen betöltve, hanem ennek 3 évi jövedelme egy alkalmas lelkészlak építésére fordíttassék.

Bizottság javaslatát e. m. közgyűlés elfogadja s megengedi, hogy a következő 3 év alatt befolyó lelkészi jövedelem a lelkészlak felépítésére fordíttassék.

13. Tavaszi közgyűlés 28-ik számú jkvi határozatában a hotykai egyházba kiküldött bizottságot kérte fel, hogy Kertész Istvánnak, mint ottani felügyelő lelkésznek tiszteletdíját állapítsa meg, vagy tegyen javaslatot.

E. m. közgyűlés a bizottság előterjesztett javaslata alapján Kertész István tiszteletdíját kettőszáz koronában állapítja meg, melyből 80 koronát az egyház pénztára, 50 koronát Meczner Gyula gondnok fizet; 70 kor. pedig az államsegélyből lesz pótolandó. A stóla is a felügyelő lelkészt illeti.

14. Kovács Ferencz bodrogsárai előkönyörgő tanító kéri, hogy miután a vékei leányegyházban az egyházkerülettől nyújtott 100 kor. évi segélynek részére való kiutalását az e. ker. pénzügyi választmány megtagadta — vegye fel őt az e. megye állandó évi segélyre.

E. m. közgyűlés a beadott kérvényt a segélyosztó bizottsághoz teszi át.

15. Egyh. ker. közgyűlés 127. számú határozatával utasította az egyházmegyét, hogy a ricsei lelkésznek a budahomoki iskolában végzett vallástanítási szolgálatáért a megfelelő tiszteletdíjról — az egyházmegye javára eső államsegélyből — igyekezzék gondoskodni.

A segélyosztó bizottság figyelme a fent közölt határozatra felhívulik.

16. A berzéki egyház a toronyalaphól elköltött 90 kor. és az özvegy-alaphól felhasznált 110 kor. visszatérítésére nézve most sem adott jelentést.

E. m. közgyűlés szigoruan és felelősség terhe alatt utasítja a berzéki egyház előjáróságát az elköltött alapok visszatérítésére, az egyházlátogatást pedig megbizva, hogy szerezzen meggyőződést arról, hogy az egyházmegye rendelkezésének miként tettek eleget.

17. Egyh. ker. közgyűlés 126. sz. határozatában utasította a mezőzombori egyházat, hogy a templom és lelkészlak építési céljaira tervbe vett országos könyöradomány gyűjtési engedély kieszközlése végett a belügy ministerhez intézendő kérvényét küldje be a püspöki hivatalhoz.

Egyh. m. közgyűlés az egyházlátogatóságot bizza meg, hogy ez ügyben tett intézkedésekről tegyen jelentést.

18. A leánybányai lelkész hátrálékos fizetésének rendezéséről jelentés nem érkezett.

E. m. közgyűlés a hátrálékok behajtása érdekében esetleg szükségessé váló intézkedések megtételére az egyházlátogatóságot hatalmazza fel.

19. Tavaszi közgyűlés 41. sz. határozata máig sincs végrehajtva.

E. m. közgyűlés még egyszer és felelőség terhe alatt utasítja a káki egyház előjáróságát, hogy a lelkész kert bekerítettéséről haladéktalanul gondoskodjék.

20. A pácini templom és iskolaépítés ügyében kiküldött bizottság jelentést tesz.

E. m. közgyűlés a jelentésben foglalt ana körülményt, hogy a templom építés ügye rendben van s e tekintetben további hatósági intézkedésnek szükségese fen nem forog, tudomásul veszi; az iskola tulajdonosok követelése miatt szükségessé vált s annak megszüntetését célzó intézkedések megtételével az egyházlátogatókat bizza meg.

21. Kónya András papi tanácsbíró mint kiküldött Kiséry Béla t. leánytanítónak a tanítói lakás építése tárgyában beadott kérvényére vonatkozólag jelentést tesz.

Ennek az ügynek elintézését e. m. közgyűlés az egyházlátogatókra bizza.

22. A t. ladányi templom, ehez tartozó terület és temetőre vonatkozó tulajdonjognak telekkönyvi átírása tárgyában. további nyilvántartás határozatott.

23. Dr. Kovács Gábor kiküldött jelenti, hogy a legyeshényei iskola már befejeztetett, a tanító a lakásba be is költözött s az új iskolai évben a tanítások már az újonnan épített iskolában kezdődhetnek meg.

E. m. közgyűlés ezt a jelentést örömmel veszi tudomásul.

24. A kiscigéresi egyház kamathátraléka ügyében: további nyilvántartás határozatott.

25. A s. kesznyéteni h. lelkész jelenti, hogy az elhunyt lelkész temetési költségeit az egyház tanács már most egészben hajlandó fedezni.

E. m. közgyűlés ezt a jelentést örömmel veszi tudomásul.

26. A bodroghalászi egyházban a templom építési költségből még ez idő szerint is nagy összeg van az egyháztagnaknál hátralékban, bár annak sürgős behajtására az egyháztanácsot a tavaszi e. m. közgyűlés is utasította.

E. m. közgyűlés a szükséges intézkedések megtételével az egyházlátogatókat bizza meg.

27. A s. kesznyéteni h. lelkész jelenti, hogy a s. kesznyéteni gondnoki számadás — amelynek megvizsgálásával a tavaszi e. m. közgyűlés az egyháztanácsot bizza meg — már rendben van.

E. m. közgyűlés ezt a jelentést tudomásul veszi.

28. Az egyházmegyei ügyész a néhai Farkas Ábrahám által az erdőhorvátii tanítói fizetési alapra hagyományozott 1000 koronás alapítványról szóló takarékpénztári könyv kezelésére vonatkozó véleményét beterjeszti s ebben az alapító rendelkezésének minden tekintetben leendő betartása céljából kéri, hogy

az erdőhorvátii egyház az alapítvány kamatainak felvételétől és felhasználásától eltiltassék s a már felvett és felhasznált kamatok visszafizetésére köteleztessék.

E. m. közgyűlés, mielőbb e tárgyban érdemileg intézkednék, megbizsa Lábos Béla világi aljegyzőt, hogy Farkas Ábrahám vonatkozó végrendeletének hiteles másolatát, továbbá a Farkas Ábrahám hagyatéki ügyében hozott hagyatékátadó végzésnek a jogerősséget igazoló záradékkal ellátott egy példányát hivatalos uton beszerezve, az 1905. évi tavaszi közgyűlésen mutassa be.

Azonban addig is utasítja az erdőhorvátii egyháztanácsot, hogy az alapítványt képező 1000 kor. tőke ezután esedékes kamatainak felvételétől és felhasználásától az e. m. közgyűlés további intézkedéséig felelősség terhe alatt tartózkodjék.

29. A golopi egyháztanács kéri, hogy a golopi ev. ref. tanítói állás az 1904/1905. iskolai évben betöltetlenül maradjon, az az évi tanítói javadalmazás az iskola építési költségeire fordíttassék s arra az időtartamra a tanítói teendők díjtalan végzésével Kiss Miklós megválasztott lelkész bizassék meg.

Tekintettel arra, hogy a golopi egyház hívei a lelkészlak most folyó építése következtében nagyban meg vannak terhelve, továbbá, hogy a tanítói lakás lakhatatlanná vált, ennek jókarban hozatala a jövő év folyamán feltétlenül szükséges s az építés ideje alatt — mely szintén nagy teherrel jár az egyháztagokra nézve — az egyház a tanítónak lakást sem adhatna, végül hogy Kiss Miklós megválasztott lelkész — ki állását az ez év őszén már elfoglalja — az e. m. közgyűlés előtt a tanítói teendők díjtalan végzésére késznek nyilatkozott, e. m. közgyűlés a golopi egyháztanács kérelmének helyt ad s nincs kifogása az ellen, hogy a golopi ev. ref. tanítói állás a jövő 1904/1905. iskolai évben betöltetlenül maradjon, de elrendeli, hogy a tanítói fizetés abban az iskolai év-

ben a tanítói lakás építési költségeire fordíttassék; a tanítói teendőknek abban az iskolai évben leendő díjtalan végzésével pedig Kiss Miklós lelkészt egyidejűleg megbizza.

30. Tavaszi e. ker. közgyűlés 59. sz. jkvi pontjában ismételtén felhívta az egyházmegyék tanító köreit, hogy a *vallástani tankönyvek* átdolgozására és a *halotti énekes könyvre* az e körül mutatkozó hiányok és szükségek felmutatásával készítsenek javaslatokat.

A tanítói körökből beérkezett vélemények a következőkben összegezhetők: A „*bibliai történetek*“ nyelvezete sok helyen annyira bibliaias, hogy a gyermek előtt a szavak s mondatok értelmét, jelentőségét szükséges megmagyarázni. A történetek egy része kihagyható. Célyszerűségi szempont követelik, hogy minden osztálynak külön tankönyve legyen, mert így a könyvek ma drágák és a két évig használandó könyv sok esetben egy év alatt használhatatlanná válik. A „*bibliai történet*“ nyelvezete legyen a gyermeki felfogáshoz mért könnyed elbeszélői irály.

A „*Hit és Erkölcstan*“ terjedelmére nézve megfelelő, de ennek irályá nehézkes, sok helyt bonyolított és ami az egészet értéktelenné teszi, az az előadási modor és nyelvezet, mely a vallási és erkölcsi ismereteket meg nem érthető és a gyermeki ész által fel nem fogható szóhalmazatokban adja elő.

A többi vallástani kézikönyvek egymással összhangzásba hozandók, és a 4., 5. és 6. osztály tananyagainak részletesen való megállapítása után, azok egyöntetűleg külön-külön fel- és átdolgozandók.

A halotti énekeskönyvre nézve általában az a vélemény, hogy a most használt énekes könyvek közül egyik sem felel meg a mai igényeknek, miért is azt javasolják, hogy az egyházkerületben lévő tanítók egyházmegyénként válaszszanak 1, esetleg 2 zeneileg kiválóbb képviselőt s a kik bizottsággá alakulván, egy

új és a kívánalmaknak megfelelő énekes könyvet állítanának össze az illető szerzők engedélyének kikérése és megnyerése mellett.

31. Egyh. ker. tavaszi közgyűlés 87. számú határozatában felhívta az egyházmegyét, hogy a konvent által kibocsátott „próba énekes könyvre“ vonatkozó véleményüket őszi gyűléshez terjeszszék fel.

Egyh. m. közgyűlésünk nem tartja ugyan tökéletes műnek a kiadott énekgyűjteményt, de azokhoz sem csatlakozhatik, a kik egy ily műben majdnem kikerülhetetlen hibákat mintegy cégérül tűzik ki, míg a tagadhatatlanul értékes részletek felett könnyedén, vagy épen azokat észre sem véve átsikamlanak; miért is a szerzett tapasztalatok nyomán arra a meggyőződésre jutott, hogy oly énekes könyvet szerkeszteni, mely minden igényeknek, felfogásnak, zenei és poétikai izlésnek megfelelné, egyáltalában lehetetlen; ezokból a kiadott próba énekes könyvet egy kiküldendő és teljes felhatalmazással ellátott szakbizottság felülvizsgálása, illetve correctori munkálata után a közhasználatra kibocsáthatónak véleményezi.

32. Gecsey Péter tarcali lelkész, hivatkozva 1700 lelket számláló gyülekezetére, 71 éves korával összekötött löbbszemű szervi bántalmaira, különösen pedig idült, látási zavarokkal járó szembajára való tekintetből kéri, hogy a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez káplántartási congruára ajánlja az egyházmegye.

Egyházmegyei közgyűlésünk a midőn a felhozott tényállások valódiságát a maga részéről is bizonyítja, Gecsey Péter kérvényét kedvező elintézés végett a legmelegebb ajánlatával terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez.

33. A csanálói egyház azon kérelmét terjeszti a egyházmegyei gyűlés elé, hogy miután a jövő év tavaszán a már elodázhatlanná vált templom építéshez hozzá fog kezdeni, de mert az építkezéshez szükséges összeg az egyház tagjainak

nagymérvü megterhelhetése dacára sem áll még rendelkezésére, esközölje ki az egyházmegye, hogy részére országos könyöradomány gyűjtése engedélyeztessék.

Egyházmegyei közgyűlés, bár ismeri a nagyméltóságá belügyminiszter ur azon elvi álláspontját, hogy a könyöradományok gyűjtését a lehetőségig korlátozni kívánja, mindazáltal a tűz által elpusztult templom építésének mulhatlan szükséges voltára való tekintetből a csanárosi egyház kérvényét pártolólág terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez.

34. Bálint Dezső és Szinyey Gerzson, mint kiküldött bizottsági tagok jelentik, hogy Géhl János tarcali tanító előttük és az egyháztanács előtt beismerte meggondolatlanságból származott vétségét s lelkészével szemben tanusított tiszteetlen magaviseletéért ünnepélyesen bocsánatot kért; a lelkész a meglévedt ifju tanítónak megengedett.

Miután ezen eljárásról felvett jegyzőkönyv a tarcali ref. egyház jegyzőkönyvébe is bevezettetett, ezen ügyet egyh. megyei közgyűlésünk is befejezettnek tekinti.

35. Időszaki tanács tagjaiul megválasztáltak:

Papi rendes tagul: Gecsey Péter, világi rendes tagokul: Szinyey Gerzson és Debreczenyi Bertalan; papi póttagokul: Bálint Dezső, Páricsy József, világi póttagul: Meczner András.

36. Gecsey Péter a tavaszi közgyűlés 72. számú pontjára vonatkozólag jelenti, hogy a t.-ladányi presbyterválasztásról beadott panasz nem felel meg a valóságnak.

Tudomásul vétetett.

37. A karosi leányegyház az 1896-ik évben készült kántortanítói díjlevélnek módosított példányát terjeszti fel.

Miután a módosítás lényege abban áll, hogy a régi díjlevél e tanítói javadalmat 160 koronában, a kántori illetményt pedig 697 kor. 14 fillérben, együtt 857 kor. 47 fillérben állapította meg, ellenben a jelen-

legi díjlevél a tanító javadalmat 856 kor. 14 fillérben, a kántori illetményt 168 kor. 60 fillérben, együtt 1024 kor. 74 fillérben értékeli, egyházmegyei közgyűlésünk a változtatott díjlevelet, mint határozottan előnyös módosítást, jóváhagyja; megerősítés végett a főtiszt. egyh. ker. közgyűléshez terjeszti fel.

38. Olvastatott a vajdácskai egyház kérvénye, melyben a templom építésére a hollandi gyántárból felvett 2000 kor. kölcsönből még fennálló 217 kor. tőke és 33 kor. 63 fillér kamattartozásának vagy legalább ez utóbbinak elengedtetéséért folyamodik.

E. m. közgyűlés ennek a szegény és példány-szerűleg vallásos, de tetemes egyházi terheket viselő egyháznak kérvényét ajánlólag terjeszti fel a főtiszt. egyh. ker. közgyűléshez.

39. A csobajai egyház bemutatja nagyobb és költségesebb javításokat igénylő templomának és tornyának tervrajzát és 9072 koronában előirányzott költségvetését, kéri ezeknek felülbírálásával együttesen az építkezési engedély megadását.

Ezzel kapcsolatosan előterjeszti, hogy az építkezés következtében felmerülendő költségek fedezésére ez idő szerint csak 600 korona készpénzzel és a község által felajánlott, — hat év alatt fizetendő — 1260 koronával rendelkezik, az ezen felüli szükségelt összeg, vagy önkéntes adakozás vagy kivetés útján fog előállítani. De mivel a kivetési összegre azonnal számítani nem lehet, engedélyt kér arra, hogy a kirótt összegek befolyásáig az egyház a hiányzó 6—7000 koronát betáblázás mellett kölcsön vehesse fel.

E. m. közgyűlés a beadott költségvetést és tervrajzot jóváhagyja, az építkezésre az engedélyt megadja. Az építkezéshez szükségelt 6—7000 korona kivetési összegnek bekebelezés melletti kölcsön felvétele tárgyában beadott kérvényt ajánlatával ellátva terjeszti fel a főtiszt. egyh. ker. közgyűléshez.

40. Olvastatott a nagyrozvági egyház kérvénye, melyben

a tanítói javadalomhoz tartozott földek helyett az egyház pénztárából fizetendő 1400 kor. készpénz fizetését s egyéb járulékokkal 1760 kor, összeget biztosító megújított tanítói díjlevelének megerősítését kéri.

E. m. közgyűlés a tanító használatában állott földeknek készpénz fizetésben történt megváltásához annyival is inkább készséggel járul hozzá mivel ezen intézkedés következtében a tanítói állás nyugdíj jogosultsága majdnem 50 %-ot emelkedik, ez okból a heterjesztett díjleveleket ajánlólag terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez.

41. Olvastatott az 1904. tavaszi e. m. közgyűlés 46. sz. jegyzőkönyvi határozata értelmében *Szomotorra* kiküldött bizottság jelentése abban a tárgyban, hogy az egyház térítse meg lelkészének azt a 700 koronát, amelyet a lelkészlakásnak halaszthatatlan helyrehozására ráköltött. Mivel nevezett egyház a szóban forgó összeget kifizetni az egyháznak és hiveinek általános nagy szegénysége miatt nem hajlandó, de nem is képes, a kiküldött bizottság az egyháztanácsnak azt a kérését terjeszti a közgyűlés elé, hogy az egyházmegye a lelkészlakáson tett építkezési költség fedezésére évenkénti segítséget nyújtson.

A közgyűlés maga is ismervén a szomotori hivatásoknak és egyháznak a nehéz helyzetét, nevezett egyházat a 700 korona előteremtése céljából könyöradományok gyűjtésére utasítja s a mellett a kérésöket a segélyosztó bizottsághoz is átteszi.

42. Olvastatott a tarcali iskola kibővítése ügyében az 1904. tavaszi egyh. m. közgyűlés 59. sz. határozata szerint kiküldött bizottság jelentése. Ez minden részében helyeseltetvén,

a közgyűlés kimondja, hogy mivel az iskolák államosítása sehogy sem illenék a fényes multu és virágzó jelenü nagy tarcali gyülekezethez és az egyház anyagi helyzete sem kívánja meg feltétlenül, ahoz az egyházmegye a maga részéről beleegyezést adni nem hajlandó. Bizalommal hívja azért fel a tarcali egyház

presbytériumát, hogy népiskolaügyét állami fizetés-kiegészítéssel ugyan, de máskülömben a saját erőiből rendezze a következőleg: először: a jelenlegi iskolaépületben levő két tantermet kisebb javításokkal jó karba hozassa; másodsor: a jelenlegi egyik családos férfitanítót, ki a rosszabbik lakást használja, telepítse ki és ennek jelenlegi szállását egy ujonnan választandó nőtanítónak engedje át; harmadsor: külön telken egészen új iskolát építsen új tanítói lakással együtt a most kitelepítettet kíván tanító és tanterme számára; s végül negyedsor: a mi a fentiekből önként következik, a tulzsufoltságnak legalább egyidőre való megszüntetése céljából egy tanítónői állást sűrűn rendszeresítsen.

43. Olvastatik a *kenézlői énekkarnak* megerősítés végett felterjesztett alapszabálytervezete.

A közgyűlés örömmel vesz tudomást a kenézlői egyház körében megindult egyháztársadalmi mozgalomról s ezért az énekkar létesítőinek s a mozgalom vezetőinek előre is kifejezi szives elismerését. Magát az alapszabálytervezetet a benyújtott példányra rávezetett s jobbára stylaris módosításokon felül azzal a megjegyzéssel erősíti meg, hogy azt az énekkar a végleges megalakulás előtt az esperesi hivatal útján még a belügyminisztériumhoz is felterjeszsze.

44. Olvastatik a *golopi egyháznak* az a kérése, hogy megválasztott lelkésze, *Kiss Miklós*, jelenleg nagykövesdi lelkész, állását, tekintettel a golopi egyháznak vezető nélküli s máskülömben is nehéz helyzetére, már ez őszön elfoglalhassa.

Tekintve azt, hogy a nagykövesdi egyház, lelkészének időelőtti eltávozásába, írásbeli nyilatkozatából kitétszőleg, beleegyeznek; továbbá, hogy a nevezett lelkész neki részül jutó felejtövelemmel és a kongruával teljesen megelégszik, s tekintve végül a golopi egyháznak sok belső rendezésre szoruló ügyeit az

egyházmegye beleegyezik, hogy Kiss Miklós állását f. év őszén elfoglalhassa, további zavarok elkerülése végett azonban a közgyűlés nem mulaszthatja el hangsúlyozni, hogy ebből az özvegyre semmi jogcsorbulás elő ne állhasson s az egyház özvegyi évének utolsó napjáig számára lakásról gondoskodják.

45. Olvastatott *Molnár István* Tolcsvára meghívott, jelenleg nagykállói segédlelkésznek folyamodványa, melyben azt kéri, hogy bár a választás idején még jogositása nem volt meg a toicsvai állás elnyerésére, de az elfoglalás idejére képesítésének teljessége már be fog következni, őt az egyházmegye állásában erősítse meg.

Közgyűlés a kérvény tárgyalásába, annak törvényellenes tartalma miatt, nem bocsátkozhatik, hanem felkéri az esperes urat, hogy a lelkészválasztás törvényes megejtése dolgában ha szükséges intézkedjék.

46. A perbenyiki egyház főhatósági nyilatkozatot eszközölve ki a püspöki hivataltól templomának építéséhez, jelenlevő lelkésze által szóbelileg kéri az egyházmegye részéről is a bemutatott tervezet és költségvetés jóváhagyását.

A közgyűlés kész örömmel megadja.

47. Olvastatik a *lakai egyház* prezsbiteriumának és közgyűlésének egybehangzó jegyzőkönyvi kivonata, melyben nevezett egyház kimondja, hogy mivel új iskola és tanítói lakás építésére anyagilag teljesen képtelen, régi iskoláját pedig használhatatlan volta miatt le kellett rombolnia: állami iskola felállítását kéri annak a kilátásba helyezett kétoldalu megállapodásnak a reményében, hogy az egyház átengedi 1200 □-ölnyi iskolatelkét és 2000 korona iskolai tőkéjét az államnak örök haszonélvezetre; ennek ellenében az állam köteles megfelelő iskolát építeni és fentartani, továbbá az egyik tanítói állásban mindig református tanítót alkalmazni, aki aztán külön, mérsékelt díjért egyttal a ref. egyházban a kántori teendőket végezze s végül, a ref. lelkész az így létesítendő állami iskola gondnokságának mindenkor elnöke, vagy legalább is tagja legyen.

Az egyházmegyei közgyűlés a legnagyobb sajnálattal értesül a lukai egyháznak olyan szorult anyagi helyzetéről, hogy e miatt iskolájának feladására érzi magát kénytelennek. Azonban a közgyűlés maga is meggyőződött arról, hogy az anyagszolgáltatásokon kívül mintegy 8500 koronába kerülő iskolaépület felállítására az egyház anyagi erői csakugyan nem elegendők, főleg azért, mert rozoga templomának és papi lakásának halaszthatatlan helyreállítása is tetemes áldozatba fog kerülni; meggyőződött továbbá arról is, hogy az említett 2000 korona iskolai tőkének nagy részét a zempléni megyei közművelődési egyesülettől az egyház egyenesen iskolaépítésre kapta, s így azzal szabadon nem rendelkezhetik; meg végül arról: hogy iskola nélkül lévő más felekezetűek maguk kértek állami iskolát azért az nélkülünk is okvetlenül felállítatik s így az a veszedelem fenyeget, hogy a mi gyenge iskolánk a felállítandó erős állami mellett elsorvadván, előbb utóbb megszűnik és beleolvad az állami intézetbe és pedig akkor már anélkül, hogy a mostani alkalom elmulasztása miatt bárminő befolyást volna módunk az állami iskolával szemben megszerezni. — Ezek miatt az okok miatt egyházmegyénk az államo-sításhoz a maga részéről nagy fájdalommal ugyan és csak a kényszerítő szükségnek engedve, kénytelen beleegyezését adni. A kötendő egyezésben azonban meghagyja szigorú körülírását annak, hogy a fent említett belsőséget és tőkepenzt a gyülekezet saját becslése szerint mintegy 6000 korona értékben csak a mellett a kikötés mellett adja át, hogy 1.) a kinevezendő tanítóknak legalább a fele mindenkor református vallású legyen; 2.) egyikök külön csekély díjazásért a kántori teendőket köteles legyen végezni s ilyen minőségben a presbitérium, illetőség az egyházi főhatóság alá tartozzék; 3.) a lelkész az iskolaszéknek mindenkor elnöke, vagy legalább is tagja

legyen; 4.) az előbbi három pont meg nem tartása esetén a tőke és ingatlan mindenkori becsértéke az egyháznak azonnal visszatérítették s az egyház iskola-állítási jogával élni azonnal jogosult és köteles.

48. Olvastatik *Matusz Mihály* t. szadai tanító folyamodványa, melyben azt kéri, hogy az egyházmegyénklől tavaszi közgyűlésünkön miskolci ev. ref. felsőbb leányiskola javára tett 2000 koronás ajánlat kamata már most, az 1904/5. isk. évre folyósíttassék és hogy az, az ő intézetbe lépő, Jolán nevű leányának, ösztöndíjul adassék.

Mivel egyházmegyénk idáig még nem rendelkezett a felől, hogy említett alapítványát minő rendelkezéssel adja át a miskolci felsőbb leányiskola rendelkezésére, más részről, mivel azt csak a még ezután megállapítandó legszükségesebb intézeti célok szolgálatára kívánja fordíttatni és így a következő iskolai évre szóló kamatok felől ez idő szerint még nem kíván intézkedni: folyamodó kérését nem teljesítheti.

49. Olvastatott özv. Bodolay Józsefné: Marikovszky Amália levele melyben hála telt szívvvel mond köszönetet ama lekötelező és kitüntető figyelemért, amelylyel az egyházmegye elhunyt férje emlékét oly meghatólag kifejezetten megtisztelte.

Tudomásul vétetett.

50. Előterjesztetett a közös lelkészi értekezlet által, az e. megyei közgyűlés intézkedési körébe utalt több rendbeli indítvány és javaslat.

Miután ezen indítványok között olyanok is vannak, melyek az egész egyházmegyét érdeklik, a gyűlést alkotó tagok csekély számára való tekintetből ezeknek tárgyalása legközelebbi tavaszi közgyűlésünkre tűzetik ki.

51. Az egyetemes konventhez a közalpból nyerendő segélyért, a következő egyházak és lelkészek adták be kérvényeiket, e kérvények elbírálására nézve a következőkben állapotodott meg e. m. közgyűlésünk:

Tökesegélyt kérnek.

Ricse 8000 koronát, illetve ezen az egyházkerülettől felveendő összegnek 5%-os kamatját kéri 32 éven keresztül a második tanítói lakás és tanterem 10.407 koronában előirányzott építési költségeinek fedezésére. A törlesztési 1 $\frac{1}{2}$ %-át az egyház vállalja.

Miután az egyház tagok az építkezés céljaira magukat az állami adó 50%-ának erejéig önkéntesen megadóztatták az e. megye ajánlólag terjeszti fel a kérvényt.

Nagygyéres. Az iskola építése alkalmával kölcsönvett 5000 korona visszafizetése a templom és lelkészi lak kijavítására kér 10.000 korona tökesegélyt oly módon, hogy ezen összegnek 1 $\frac{1}{2}$ %-os törlesztési hányadát a géresi egyház vállalja magára míg az egyházkerületi pénztárból kölcsönveendő 10.000 kor. összegnek 5%-os kamatját 32 éven át az egyházi közalap fedezné.

E. m. közgyűlés a jóigyekezetű egyház kérvényét ajánlólag terjeszti fel a főt, egyh. ker. közgyűléshez.

Viss leégett egyházi épületeinek felépítésére 4000 koronát illetve az e. kerület pénztárából felveendő 4000 koronás kölcsönnek 5%-os kamatait kéri. A törlesztési hányad fizetését az egyház vállalja magára.

A mennyiben az egyház tagjai a legközelebb bevégzett templomépítés következtében nagymértékű anyagi áldozatokat hoztak s amennyiben a múlt évben pusztított tűzvész nemcsak egyházi épületeiket, de a hivek nagyobb részének vagyonát is elhamvasztotta az e. megye ajánlólag terjeszti fel az egyház kérvényét.

Egyszer s mindenkorra kérvényező egyházak.

1. *Csanádos* 1600 korl. kér leégett lemploma felépítésére.
Az egész falu leégett. Ajánltaik 1600 koronára.
2. *Erdőhorváti* kidőléssel fenyegető templomának javítására kér 1450 koronát.

Közbiztonságot veszélyeztető templomának hatósági

bezárása kilátásba helyeztetett. 600 kor. ajánlja az egyházmegye.

3. *Gzolop* tanítói lak építésére kér 800 kor. segélyt.

Miután a lelkészlak és melléképületeinek kijavítására f. évben kivetés útján fedezendő 3000 koronás kölcsönt vettek fel a 45 családból álló szegény kis egyház 800 koronára ajánltatik.

4. *Királyhelmez* 1200 kor. segélyt kér iskolaépítéshöz származó 2000 kor. kölcsönnek törlesztésére.

Mint eladósodott építkező egyház 800 koronára ajánltatik.

5. *Kiskövesd* 22.000 koronában előirányzott templom építési költségeinek részben való fedezésére 2000 koronát kér.

Mint jóigyekezetű és áldozatkész kis gyülekezet 1200 koronára ajánltatik.

6. *Leleszi* leány egyház paplak és tanítólak építtetéséből származó adósságának törlesztésére kér 1500 koronát.

A 185 lélekből álló, ismert buzgóságu kis egyház — miután az egyház tagjainak vagyona a múlt és a jelen évben tüzvész martaléka lett — 800 kor. segélyre ajánltatik.

7. *Takta-Harkány* építkezésekre felvett kölcsöne törlesztésére kér 2000 kor. segélyt.

Ajánltatik 1000 koronára.

Lelkészek:

1. *Bartha József* lelkész 600 kor. segélyt kér.

Ajánltatik 300 koronára amennyiben a f. évben összes terménye és minden ingósága a tüzvész áldozata lett.

2. *Sohajda János* királyhelmezi lelkész népes családjára és csekély jövedelmére való hivatkozással 500 kor. segélyt kér.

Kérelmének indokolása nem megfelelő, Nem ajánlja az e. megye.

52. Bagossy Géza tarcali tanító több rendbeli panaszszal tett beadványában Andrassy János gondnok és Géhl János ta-

nitó viselkedésének s vele szemben tanusított eljárásának megítélésére s az ezzel kapcsolatos ügyeknek méltányos elintézésére bizottság kiküldetését kéri.

E. m. közgyűlés utasítja a kimenendő egyházlátogatást, hogy Bagossy Gézának a jelen és a tavaszi gyűlésünkhöz intézett panaszos leveleit magával vivén, az azokban felhozott vádakat vegye vizsgálat alá, s amennyiben lehetséges, az ellentéteket egyenlítse ki, a tanító sérelmeit orvosolja. Tavaszi gyűlésünkhöz eljárása eredményéről jelentést adjon.

53. Szabó Mihály nagyrozvágyra, Janiga Vincéné sárospatakra megválasztott tanítók okmányaikat bemutatják.

A hivatalos eskü letétele után az elnökség részéről hozzájuk intézett üdvözlő szavak elhangzása mellett hivatalaikban megerősítettek.

54. Egyházlátogatókul kiküldettek:

Meggyaszói járásba: *Hézsér Emil* és *Farkas Lajos*.

Tállyai járásba: *Ölbey János* és ifj. *Keresztury József*.

Sárospataki járásba: *Zombori Gedő* és *Czike Ferenc*.

Cigándi járásba: *Páricsy József* és *Miskolczy Endre*.

Szentesi járásba: *Bálint Dezső* és *Bartha József*.

55. Olvastatott egyházmegyei tanügyi bizottságunknak az egyházmegye fenhatósága alá tartozó népiskolák szellemi és anyagi állapotát feltűntető, a beérkezett hivatalos adatok alapján összeállított jelentése az 1903/4 isk. év utófeléről; ezen elnöki jelentésnek következő részei rendeltettek jegyzőkönyvbe vétetni

Statisztikai rész.

Egyházmegyénk iskolaköteleseinek száma 6—12 évig 3461 fi, 3149 leány, összesen 6610. Saját iskolánkba jár fenti tankötelesek közül 2861 fi, 2703 leány, összesen 5564; 890-el több mint 10 évvel és 208-al több mint egy évvel ezelőtt. Annyi mint a tankötelesek 84·21⁰/₁₀₀.

A mieink közül más jellegű iskolába jár:

Röm. kath. iskolába	41 fi,	39 leány	=	80	} 87
Ág. hitv.	1 „	1 „	=	2	
Izraelit	2 „	3 „	=	4	
Állami	204 „	151 „	=	355	
Községi	75 „	76 „	=	151	

Összesen 323 fi, 270 leány = 593

Ismétlő tanköteles 12—15 évig volt a múlt félévben 1412 fi, 1170 leány, összesen 2582. Iskolába járt 612 fi, 630 leány, összesen 1242. Annyi mint a tankötelesek 49 %.

Szellemi állásra nézve *kitünő* iskola 34, u. m. Karos, Karcsa, T.-Szada, T.-Harkány mindkettő, Kis-Dobsza, Megyaszó mindhárom, Phtrügy, Csobaj, L.-Pólyán, Lelesz, Ág-Csernő, N.-Rozvágy, Örös, K.-Géres, Karád nagyobb iskolája, Ricse, Czigánd, Semjén, Liszka nagy iskola, Erdőbénye mindkettő, Tállya, M.-Hogyka, Sárospatak kis leány, nagy fi, S.-Kesznyéten mindkettő, H.-Németi, Tisza-Lucz mindkettő.

Dicséretes 22. u. m. S.-Hidvég, Berzék, Sárospatak kis fi, B.-Halász, B.-Sára, Monok, Szerencs, Kenézlő, Viss, Sima, Tolcsva, Karád kis iskola, B.-Szentés, N.-Géres, Agárd, K.-Tárkány, Tarczal kis iskola, Tokaj, Báj, Csanálos, N.-Kövesd, Gesztely.

Kielégítő 15 u. m. Vajdáccka, Kis-Kövesd, Szomotor, Sóstófalva, T.-Kenéz, T.-Ladány, Lácza, Liszka kis iskola, Ond, Vámosujfalu B.-Olaszi, H.-Kak.

Gyenge 1. Erdőhorváti.

Rendes tanító van egyházmegyénkben 67, segéd s ideiglenes 5. 3 egyházunkban lelkész vezeti az iskolát. Király-Helmecen s Véken ez időszerint nincs tanító.

Nős tanítóink száma 50, férjezett tanítónő 1, nőtlen 18, hajadon 2, özvegy 1.

Okleveles tanító 60, nem okleveles 12.

Tanítói lak jó 69, rossz 6 helyen.

Tanterem törvényszerű 56, a többi nem törvényszerű.

Felszerelés kellő 21, hiányos 44, semmi 7 helyen.

Tornaeszközökkel csak két iskola van ellátva, legtöbb helyen rendgyakorlatok tartatnak a szabadban. Ez felel meg egyházmegyénk intézkedésének is.

Faiskola rendezett 16 iskolában, rendezetlen 7 iskolában. Legtöbb helyen a község vette át a faiskolák kezelését.

Tanítók évi jövedelme egy összegben 63994 k. 74 fillér.
Más vallású iskolaköteles növendékek járnak a mi iskoláinkba.

Róm. kath.	163	fi,	134	leány,	összesen	297.
Gör. kath.	56	„	34	„	„	89.
Ág. hitv.	14	„	8	„	„	22.
Izraelita	52	„	79	„	„	131.

összesen 539.

A mieink közzül más felekezeti iskolába jár 87.

A különbözet javunkra 452.

Általános s egyesekre vonatkozó észrevételek, javaslatok.

Lácán és B.-Szentesen a gyermekek tavasztól az év végéig nagyon szórványosan járnak iskolába, miért is az eredmény csekély.

Utasíttassék két nevezett egyház iskolaszéke, hogy a mulasztást szigoruan ellenőrizze, arról két hetenként kimutatást terjesszen a községi előljárásság elé s szorgalmazza a hanyag szülők törvényszerinti megbüntetését.

Nagy-Rozvány volt kitünő tanítójának Palságh Gézának tragikus haláláról részvéttel emlékezik meg tanügyi bizottságunk s kéri a nagylisztelei egyházmegyét,

örökítené meg emlékét jegyzőkönyvében.

Király-Helmeczen a tanító halála óta szünetel az iskola. Mint tudjuk az egyház államosítani akarja iskoláját.

Kérjük a nt. egyházmegyét, küldene ki valakit kebeléből, ki ott az államosítási intézkedésekkel szemben érdekeinket képviselje, megvédje.

Liszván az iskolás növendékek tantermeiket maguk seprik s tisztogatják, miért az folyton szemetes, tisztátalan.

Kérjük az intézkedést, hogy az egyház a tantermek tisztántartása végett rendes iskolaszolga alkalmazására köteleztessék.

A „Sárospataki tanítói kör“ az újabb népoktatási törvényjavaslat szentesítése előtt az iránt kérelmez, a tanítói testület nevében, hogy amennyiben a tervezetben a kántori fizetés után is fizetni kell a nyugdíj illetéket, ez a nyugdíj megállapítása esetén is bemutassék, vagy pedig mentessenek fel a tanítók a kántori javadalom utáni járulékok fizetése alól.

Tanügyi bizottság ezen jogos indítványt magáévá teszi, annyival is inkább, mert a kántor-tanítói állások a tanügy nagy hátrányára e miatt üresen maradnak.

A „Szentesi tanítói kör“ lelkész s világi elnökei állásukról lemondanak s a tanítói kör azt kérelmezi, hogy ők ezután kizárólag tanítói elnök vezetése mellett működhessenek.

Tanügyi bizottság sajnálattal vesz tudomást erről a káros állapotról s felhivandónak tartja a tanítói kört, hogy a törvény rendelete szerint lelkész elnököt válasszon s erről jelentést tegyen a legközelebbi egyházmegyei gyűlésre.

Egyházkerületi tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyve 59-ik pontjában felhivatnak az egyházmegyei tanítói körök, hogy a népiskolai vallástani és halotti énekeskönyvek átdolgozására véleményes előterjesztést adjanak.

Az idő rövidsége miatt a tanítókörök javaslataikat már be nem adhatják, miért is tanügyi bizottság Sárospatakon lakó tagjait bizza meg ezen véleményes jelentés elkészítésére s az egyházkerületi gyűlésre leendő heterjesztésre.

E. m. közgyűlés tanügyi bizottság előterjesztését javaslatát magáévá teszi s következőleg határoz.

Lácza, B.-Szentés egyháztanácsa, illetőleg iskolaszéke szigoruan utasittatik, hogy az országos népoktatási törvényvel kezében minden lehető kövessen el, hogy a nagymérvű s káros iskolai mulasztásoknak eleje vétessék. A Palságh Géza jeles, közkedveltségű tanító végzetes halála feletti fájó részvétének jegyzőkönyvében ad kifejezést. Király-Helmeczre Ölbey János tanácsbírók küldi ki, hogy az iskola államosítása

kérdésénél jogos és féltett érdekeinket megvédje. A liszkai egyházat kötelezi rendes iskolaszolga tartására. A „Sárospataki tanító kör“ sérelmi felterjesztését s jogos indítványát magáévá teszi. A „Szentesi tanítói kört“ lelkész elnök választásra utasítja. S végül a népiskolai vallástani és halotti énekeskönyvek átdolgozására vonatkozó véleményes előterjesztés elkészítésével Bálint Dezső elnöklete mellett Szinyei Gerzson, Buza János, Maklár P. Miklós Hodossy Béla, Gérecz Károly és Fövenyessy Bertalan t. b. tagokat bizza meg.

- 56.** A jegyzőkönyv felolvasás után hitelesítve lett.

Birósági ügyek.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának 1904. évi augusztus hó 30. napján tartott üléséről felvett

JEGYZŐKÖNYV.

I.

A tiszladányi tanítóválasztás.

Jelenvoltak: Keresztury József esperes és Meczner Béla gondnok elnöklete alatt Zombory Gedő, Kónya András, Ölbey János papi, Szinyey Gerzson, Meczner András, Kóczán Miklós és Buza János világi tanácsbírák és dr. Kovács Gábor vil. főjegyző, mint a bíróság jegyzője.

Előadó: Lábos Béla vil. aljegyző.

A felek részéről Czike Ferenc t.-ladányi ref. lelkész, Liszkay Bertalan egyházgondnok és Boross Jenő tanító.

Egyházi elnök az ülést az ügy megnevezésével megnyitván, miután előadó az ügyet részleteiben is ismertette és a vonatkozó okmányokat felolvasta s majd miután lelkész és gondnok azt a kérelmüket terjesztették elő, hogy a bíróság a választást ne erősítse meg, míg Boross Jenő az ellenkező kérelmének adott kifejezést, a bíróság zárt ülésben a következően

ítélt:

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye közigazgatási bírósága a t.-ladányi ref. egyháztanácsnak f. 1904. évi július hó 7-én tartott gyűlésében 4. sz. alatt hozott azt a határozatát, a mely szerint szótöb-

séggel Boross Jenőt választotta meg tanítónak — meg nem erősíti, hanem utasítja nevezett egyháztanácsot, hogy haladéktalanul intézkedjék a megüresedett tanítói állás betöltésére vonatkozólag.

Indokok :

Czike Ferenc lelkész és Szikszay Bertalan gondnok azt a panaszt terjesztették elő, hogy az egyháztanács, dacára az esperesi hivatal figyelmeztetése — és dacára e bíróság mult 1903. évi őszi gyűlésén ugyanezen ügyben hozott határozatának, f. 1904. évi július 8-ik napján tartott presbyteri gyűlésen Boross Jenőt választotta meg tanítónak. Minthogy pedig panaszlók előadása szerint nevezett tanító azért nem volt megválasztható, mert a mult évi őszi közgyűlésen csak ideiglenesen egy évre erősített be hivatalába, mert továbbá a korteskedésnek minden nemét igénybe vette ezuttal újbóli megválasztása érdekében s mert végül a gyülekezet körében a békét megbontotta s az egyháztagjait úgy egymás ellen, valamint a lelkész ellen is föllázította ; mindezekre való tekintettel azt kérték, hogy a választás meg ne erősíttessék.

Ezzel szemben K. Csókai Bálint és még 12 társa aziránt kérvényeztek, hogy a választást az egyházmegye erősítse meg, mert Boross Jenő tanító a mult évi bírósági határozat szerint nincs a megválaszthatásból kirekesztve s mert továbbá az ideiglenesen eltöltött év alatt a nép szeretetét megnyerte.

A bíróság teljes tudatában van annak, hogy a mult évi őszi gyűlésen hozott bírósági határozat Boross Jenőt a választók sorából tényleg és kifejezetten nem rekesztette ugyan ki, azonban akkori megerősítését most is úgy tekinti, mint akkor tekintette, t. i. ideiglenesnek, — mert tisztán méltányosságból nevezett tanítónak a jövőjét tekintve és meg mivel Boross Jenő a mult évi tárgyalás során azt a határozott kijelentést tette, hogy egy esztendő eltelte után önként mond le állásáról — erősítette meg a bíróság őt állásában ideiglenesen és egy évre ; az a kijelentése tehát nevezett tanítónak, hogy egy év után önként mond le ideiglenes állásáról, erkölcsileg most is teljes

mérvhen kötelezi Boros Jenőt, s ha ennek dacára most mégis vonakodik állásáról önként lemondani, a bíróság nem tekinti magát alkalmasnak arra, hogy formai okoknak rendelje alá az anyagi igazságot s a bíróság maga segédkezzék s maga adjon segítséget az adott szó megszegéséhez s minthogy az iratokból kitünőleg nevezett tanító megválasztása ellen az esperesi hivatal részéről már eleve is és pedig jóval megelőzőleg a megtörtént választási cselekmény előtt határozott óvás emeltetett s ugyan e helyről figyelmeztetve lett a mult évi őszi gyűlésen tett kijelentésére is, de sőt tudtára adatott, hogy a t.-ladányi tanítói állásra az egy év eltelte után még csak ne is gondoljon, mert megerősítését továbbra is semmiképen nem remélheti: bíróság tehát mindezekre való figyelemmel s különösen a felforgó erkölcsi indokok folytán a megejtett választást meg nem erősítette, hanem azt érvényteleníteni kellett.

Kelt mint fent.

Meczner Béla
gondnok,
a bíróság világi elnöke.

Kereszturi József
esperes,
a bíróság egyházi elnöke.

Dr. Kovacs Gábor
a bíróság jegyzője.

II.

A sajjóhidvégi presbyterek fegyelmi ügye.

Jelenvoltak: Zombory Gedő papi és Szinyey Gerzson világi tanácsbírák mint elnökök; Gecsey Péter, Bálint Dezső, Ölbey János papi, Meczner András, Kóczán Miklós, Debreczenyi Bertalan és Buza János világi tanácsbírák.

Előadó: Ölbey János papi tanácsbíró. Jegyző: Lábos Béla világi aljegyző.

A felek részéről megjelentek Szendrei András és Csiger Sámuel vádlott presbyterek.

A bíróság megállapítja, hogy ebben a fegyelmi ügyben a sajjóhidvégi presbiterium, mint elsőfoku fegyelmi bíróság még nem intézkedett.

Ennek alapján a bíróság meghozta és a jelen voltak előtt kihirdette a következő

határozatot:

Minthogy az egyházi törvények 277. §-a értelmében a presbyterek fegyelmi ügyében az ítélkezés első fokban az illetékes egyházközségi bíróság hatáskörébe tartozik, ebben a fegyelmi ügyben pedig az illetékes sajtóhidvégi presbyterium, mint elsőfoku egyházközségi bíróság határozatot még nem hozott, a vonatkozó iratok a további eljárás lefolytatása s érdemleges intézkedés tétele végett a sajtóhidvégi ev. ref. egyház presbytériumához tételnek át.

Ezzel a jegyzőkönyv berekesztetett és aláíratott.

Kelt mint fentebb.

Szinyei Gerzson

egyházmegyei tanácsbíró,
a bíróság világi elnöke.

Zombori Gedő

egyházmegyei tanácsbíró,
a bíróság papi elnöke.

Lábos Béla

jegyző.

III.

Bosnyák Józsefné szül. Szabó Erzsébet egyházi adózási ügye.

Jelenvoltak: Keresztury József esperes egyházi elnök, Meczner Béla gondnok világi elnök, Zombory Gedő, Gecsei Péter, Kónya András, Bálint Dezső, Páricsy József, Ölbey János papi. — Szinyey Gerzson, Meczner András, Debreczeni Bertalan, Kóczán Miklós és Buza Janos világi tanácsbírák.

Előadó és jegyző: Lábos Béla világi aljegyző.

A felek részéről megjelent Kertész István bodrog-halászi ev. ref. lelkész.

Egyházi elnök a nyilvános ülést a tárgyalandó ügy rövid megjelölésével megnyitván:

Előadó részletesen ismerteti Bosnyák Józsefné szül. Szabó Erzsébet kérvényét s a bodrog-halászi ev. ref. egyház presby-

teriumának erre vonatkozólag az 1904. évi május hó 23. napján hozott határozatát.

Ennek megtörténte s a jelen volt Kertész István lelkész meghallgatása után a bíróság visszavonult, zárt ülésben meghozta s a világi elnök nyilvános ülésben az indokolás lényeges tartalmának előadásával kihirdette a következő

ítéletet:

Az alsözempléni egyházmegye közigazgatási bírósága kötelezőleg kimondja, hogy Bosnyák Józsefné szül. Szabó Erzsébet volt bodrog-halászi jelenleg sárospataki lakos kérvényező a Bodrog-Halászban fekvő ingatlan birtoka után a bodrog-halászi ev. ref. egyház presbyteriuma által évenként eszközölt s eszközlendő törvényszerű kivetés szerint reá eső egyházi adónak, — tehát a nála hátrálékban levőknek is — csak egy negyed részét tartozik fizetni, miből folyóan a bodrog-halászi ev. ref. gondnok tőle a reá $\frac{1}{8}$ telek birtoka után kivetett 2 (kettő) véka gabonának is csak egy negyed részét jogosult követelni.

Indokolás.

Bosnyák Józsefné szül. Szabó Erzsébet kérvényével a bodrog-halászi egyházi adózás alól való teljes felmentését célozta.

Az egyházi törvények 247. §-ának utolsó bekezdése értelmében „az oly egyháztag, ki a községben sem nem illetékes sem rendes lakással nem bír, ingatlan birtoka után egyházi adófizetésére csak abban az esetben kötelezhető, ha az egyház felekezeti népiskolát tart fenn; amely esetben a reá eső adónak 25⁰/₀-át tartozik fizetni.“

A lefolytatott előző eljárás s a megtartott nyilvános tárgyalás adatai szerint kérvényező — a kinek Bodrog-Halászban $\frac{1}{8}$ telek ingatlan birtoka van — ezelőtt mintegy 10 évvel férjhezmenetele folytán Bodrog-Halászból Sárospatakra költözött s azóta állandóan ott is lakik, tehát kétségtelen, hogy kérvényező Bodrog-Halászban nem lakik s ott nem is illetékes, hanem

ezidőszerinti lakóhelyen Sárospatakon nyert községi illetőséget, — az a körülmény pedig, hogy a bodrog-halászi ev. ref. egyház felekezeti iskolát tart fenn, közludomásu, tehát kérvényezővel szemben az egyházi kérvények hivatkozott szakasza, illetőleg a hivatkozott szakasznak utolsó bekezdése alkalmazandó s kérvényező az egyházi adózás alól teljesen fel nem menthető.

Mindezeknél fogva figyelembe véve, hogy a Lodrog-halászi ev. ref. lelkésznek a tárgyalás folyamán tett kijelentése szerint a kérvényezőre egyházi adóként a lelkész részére kivetett 2 (kettő) véka gabona kérvényezőnek Bodrog-Halászban fekvő $\frac{1}{8}$ telke után a hivatkozott szakasz figyelembe vétele nélkül azon szabályok szerint vettetik ki, melyek az esetben volnának alkalmazandók, ha kérvényező Bodrog-Halászban volna illetékes szóval, hogy Bodrog-Halászban $\frac{1}{8}$ telek után lelkészi fizetésben általában 2 (kettő) véka gabona vettetik ki, miből folyóan kérvényező ily címen csak egy fél véka gabona kivetésével terhelhető s így figyelembe véve még azt is, hogy a kérvényező hátrálékos tartozásai abból az időből származnak, a mikor kérvényező már sárospataki illetőségű és lakos volt, — a bíróságnak a rendelkező részben foglaltak szerint kellett intézkednie.

Ezzel a jegyzőkönyv berekesztetett és aláíratott azzal, hogy a jelen volt lelkész felebbezést be nem jelentett.

Kelt mint fent.

Meczner Béla

egyh. gondnok,
világi elnök.

Kereszturi József

esperes,
egyházi elnök.

Lábos Béla

világi aljegyző,
a bíróság jegyzője.

Az alsózempléni egyházmegye fegyelmi bíróságának az 1904. évi szeptember hó 30. napján Sárospatakon tartott ülésében felvett

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Keresztury József esperes, egyházi elnök; Meczner Béla gondnok, világi elnök; Zombory Gedő, Bálint Dezső, Páricsy József, Ölbey János papi, Szinyey Gerzson, Meczner András, Debreczeni Bertalan, Kóczán Miklós és Buza János világi tanácsbírák. Bálint Dezső papi tanácsbíró úgy is mint előadó.

Jegyző: Lábos Béla világi aljegyző.

Tárgy: Homoki György tállyál ev. ref. tanító fegyelmi ügye. A felek részéről megjelent Homoki György terhelt.

Egyházi elnök a nyilvános ülést a tárgyalandó ügy megjelölése mellett megnyitván, egész terjedelmében felolvastatott, az ezen fegyelmi ügyben Tállyán az 1904. évi június hó 24. napján felvett vizsgálati jegyzőkönyv, továbbá felolvastatott Csiha Gábor tállyai presbyter és 77 társának kérelme, valamint az ezzel heterjesztett külön nyilatkozat és presbyteriumi határozat.

Homoki György terhelt kikérdeztetvén, a vizsgálati jegyzőkönyvben foglalt vallomását fenntartja s ki jelenti, hogy ő a vizsgáló bizottság előtt rendesen és nem tiszteletlenül viselkedett.

Ezután a bíróság visszavonult, zárt ülésben meghozta s a világi elnök nyilvános ülésben az indokolás lényeges tartalmának előadásával kihirdette a következő

ítéletet :

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye fegyelmi bírósága Homoki György ev. ref. tanító tállyai lakost az egyházi törvények 301. §-ába ütköző, a tanító által tanítványjaival szemben alkalmazható fegyelmi fenytéknek meg nem engedett módon való gyakorlása s egy az egyházmegye fegyelmi bírósága által kiküldött bizottság tagjaival szemben a hivatalos eljárás

alatt tanusított illetlen sőt tiszteletlen magaviselet által elkövetett fegyelmi vétségekben vétkesnek mondja ki s ezekért őt az egyházi törvények 303. §-ának b pontja alapján másodfoku büntetésre: feddésre itéli.

Egyidejűleg az ezen fegyelmi ügyben Csiha Gábor tállyai presbyter és 77 társa által a terhelt Homoki György védelmére Szilva János nyugalmazott ev. ref. tanító útján intézett, a szenvedély hangján irt, a higgadt tárgyalási modort teljesen nélkülöző, a higgadt tárgyalési modorhoz nem illő kifejezésekkel, személyes támadásokkal, sértésekkel és gyanúsításokkal telt, a fegyelmi bíróság egyik vizsgáló küldöttét lealacsonyítani igyekvő, így magát a bíróságot is sértő s ehhez egyáltalán nem méltó beadványt figyelemre sem méltatva, megbotránkozással utasítja vissza.

Indokolás.

A tárgyalást megelőző vizsgálat során kihallgattatott Szabó Lajos és neje tállyai lakosok, előadták, hogy a f. évi január hó első napjának egyikén Ilonka nevezetű 9 éves kis leányuk sirva jött haza az iskolából és panaszolta, hogy karját Homoki György tanító egy pálcával megütötte. A kis leány karja vastagon feldagadt.

Az ugyanakkor kihallgatott Sélley István tállyai lakos pedig azt adta elő, hogy panaszolt tanító az 1902. év tavaszán egy alkalommal az ő 7 éves kis fiát úgy megverte, hogy arra egy napon a délelőtt folyamán 9 pálca ütést, a délután folyamán ismét 11 pálca ütést mért.

Ezek mellett a jelen ügy helyszini vizsgálatára kiküldött bizottság a vizsgálatról fetvett jegyzőkönyvben megjegyzi, hogy panaszolt tanító a vizsgálat alkalmával a vizsgáló bizottság előtt már megjelenésével is visszatetszést keltett s ugyanaz előtt, meglepően kihívó magaviseletet tanusított.

Panaszlott tanító a vizsgálat és a tárgyalás során egybehangzóan beismerte, hogy Szabó Lajosnak Ilonka nevű kis leányát egy plágával érintette s hogy Sélley Istvánnak a kis

fiát megverte, ez utóbbi állítása szerint azért, mert ez egy iskolatársát egy késsel meg akarta szurni; azt azonban tagadta, hogy a vizsgáló bizottság előtt kihívóan s tiszteletlenül viselkedett volna.

A bíróság ezekkel az adatokkal megállapítva látta, hogy panaszolt tanító az általa alkalmazható fegyelmi fegyítésnek meg nem engedett módon történt alkalmazása által hivatali hatalmával két ízben visszaélt s tagadásával szemben a vizsgálati jegyzőkönyv alapján megállapítva látta azt is, hogy a fegyelmi bíróság hivatalos küldöttei előtt kellő tisztelettel nem viselkedett.

Mint hogy panaszolt tanítónak eme cselekményei fegyelmi vétségeket képeznek, őt vétkesnek kimondani s megbüntetni kellett.

A fegyelmi büntetések közül a másodfokut találta a bíróság megfelelőnek.

A Szabó Lajosné panaszának ama részét, mely a közte és a panaszlott tanító között az iskola helyiségben történt szóváltásra vonatkozik, — mivel erre nézve a panaszlott fellépése folytán már a büntető bíróság intézkedett s Szabó Lajosnét meg is büntette, — figyelembe nem veszi, de nem veszi figyelembe a Szabó Sámuel ama panaszát sem, hogy 13 éves leányát panasz ott tanító magán órán tetteleg bántalmazta, mert a tanítónak magán órákon elkövetett ily cselekménye felett az egyházmegye fegyelmi bírósága határozni nem hivatott.

Ezzel a jegyzőkönyv berekesztetett és aláíratott azzal a megjegyzéssel, hogy a jelen volt Homoki György panaszolt tanító az ítélet ellen felebbezést be nem jelentett.

Kelt mint fent.

Meczner Béla
a bíróság világi
elnöke.

Kereszturi József
esperes,
a bíróság egyházi elnöke.

Lábos Béla
a bíróság jegyzője.

Tárgymutató.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Gyűlés megnyitása.
2. Képviselők igazoltatnak.
3. Buza János világi tanácsbíró hivatalába beigtattatott.
4. Pósa Péter a kiskövesdi lelkészi hivatalban megerősítették.
5. Horváth Pál, Román Ernő, S. Nagy Antal, Kun Zoltán s lelkészek bekebelezettek.
6. Egyházkerületi képviselők választása.
7. E. m. gondnok a kistárkányi templom felszentelési ünnepélyére meghívja a közgyűlés tagjait.
8. Esperes bejelenti Palságh Géza és Bajkay Imre tanítók elhunytát.
9. Erdőhorvátii templomjavítás költségvetését bizottság vizsgálja felül.
10. Az erdőbényei tanítóilak felépítése ügyében egyházlátogatás fog határozni.
11. Tokaji tanterem építése megsürgettetik.
12. A hotykai lelkész állomás három évig betöltetlen marad.
13. Kertész István a hotykai egyház felügyelő lelkésze 200 kor. évi tiszteletdíjat kap.
14. Kovács Ferencz kérvénye a segélyosztó bizottsághoz tétetik át.
15. A ricsei lelkész vallástanítási tiszteletdíját a segélyosztó bizottság állapítja meg.
16. A berzéki egyház az elköltött alapokat térítse vissza.
17. A m.-zombori egyház kérvényügyéről e. látogatás tegyen jelentést.
18. A legyesbényei adóhátralékokról e. látogatás tesz jelentést.
19. H.-Kak a lelkész kertjét kerítesse be.
20. A páczini egyházba kiküldött bizottság jelentése tudomásul vétetett.
21. A t.-luczi tanító lakásának ügye e. látogatásra van bízva.
22. A t.-ladányi templom és temető ügye nyilvántartásban marad.
23. A l.-bényei iskola felépítése tudomásul vétetett.
24. A n.-géresi kamathátralék ügye nyilvántartásba marad.
25. A s.-kesznyéteni egyház kifizette az elhunyt lelkész temetési költségét.
26. A b.-halászi hátralékok elintézésével e. látogatás van megbízva.
27. A s.-kesznyéteni gondnok számadás rendezése tudomásul vétetett.
28. A Farkas Ábrahám bagyatéka ügyében Lábos Béla jár el.
29. A golopi tanítói állás egy évig betöltetlenül marad.
30. Véleményes jelentés a vallástani tankönyvekről.
31. Véleményes jelentés a „próba énekes könyv“-ről.

32. Gecsey Péter káplántartási congruára ajánltatik.
33. A csanárosi egyház kérvénye az egyh. kerülethez terjesztett.
34. Géhl János tarczali tanító ügyéről a bizottság jelentése tudomásul vétetett.
35. Az időszaki tanács tagjait a bíróság megválasztotta.
36. A t.-ladányi presbyter választásról szóló jelentés tudomásul vétetett.
37. A karosi tanítói díjlevél jóváhagyatott.
38. A vajdácskai egyház kérvénye az egyh. kerülethez felküldetett.
39. A csobajai egyház költségvetése jóváhagyást nyert.
40. A nagyrozvágyi módosított tanítói díjlevelet az e. m. megerősíti.
41. Szomotor könyöradományt gyűjtsön.
42. Tarczali iskolai ügyekre utasítások vannak adva.
43. Kenézlői énekkar alapszabályai megerősítetnek.
44. Kiss Miklós elfoglalhatja a golopi lelkészi állomást.
45. Molnár István kérelme törvényellenes.
46. Perbenyiki templom építési terve jóváhagyást nyert.
47. Lukai iskola államosítása megengedtetett.
48. Matusz Mihály kérelme nem teljesíthető.
49. Özv. Bodolay Józsefné levele tudomásul szolgál.
50. Lelkészi értekezlet előterjesztése tavaszi gyűlésünkön kerül tárgyalás alá.
51. Közalapi kérvények elbírálása.
52. Bagossy Géza ügyét egyházlátogatás vizsgálja meg.
53. Szabó Mihály és Janiga Vinczéné hivatalukban megerősítettek.
54. Egyházlátogatókul kiküldöttek névjegyzéke.
55. Tanügyi bizottsági jegyzőkönyve.
56. Jegyzőkönyv hitelesítetett.

II. **Bírósági ügyek.**

- I. A tiszaladányi presbyterválasztás.
- II. A sajhóhidvégi presbyterek fegyelmi ügye.
- III. Bosnyák Józsefné szül. Szabó Erzsébet adózási ügye.
- IV. Homoki György tállyai tanító fegyelmi ügye.

Jegyzették:

Hézszer Emil papi főjegyző : 1—6, 30—35, 40, 49, 50, 52—54, 56.

Zitás Bertalan papi aljegyző : 7.

Olajos Pál papi aljegyző : 8—19, 36—39.

Dr. Kovács Gábor világi főjegyző : I-ső számú bírósági végzést.

Dr. Mitrovics Gyula világi aljegyző : 41—48, 51.

Lábos Béla világi aljegyző : 20—29. II. III. IV. számú bírósági végzéseket.

Betűsoros névmutató.

Bálint Dezső 6, 35, 54.
Bartha József 54.
Bodroghalászi egyház 26.
Bodolay Józsefné 49.
Buza János 3, 6.
Bagossy Géza 52.
Berzéki egyház 16.
Csanáros egyház 33.
Csobajai egyház 39.
Czike Ferencz 54.
Debreczeni Bertalan 35.
Egyházlátogatás 10, 11, 16, 17,
18, 19, 21, 22, 24, 26, 52.
Erdőbényei egyház 10,
Erdőhorvátii egyház 9. 28.
Farkas Lajos 54.
Gecsey Péter 35, 32.
Gecsey Lajos 9.
Géhl János 34.
Golopi egyház 29, 44.
Hézszer Emil 6, 54.
Hotykai egyház 12, 13.
Horváth Pál 5.
Hernádkaki egyház 19.
Janiga Vinczéné 53.
Kóczán Miklós 6.
Kun Zoltán 5.
Kertész István 13.
Kovács Ferencz 14.
Karosi egyház 37.
Kenézlői egyház 43.
Kereszturi József ifj. 54.

Lábos Béla 28.
Lelkészek 7, 50, 55.
Legyesbényei egyház 18, 23.
Lukai egyház 47.
Matusz Mihály 48.
Miskolczy Endre 54.
Mezőzombori egyház 17.
Meczner András 6, 35.
Molnár István 45.
Nagyrozvági egyház 40.
Nagygyéresi egyház 24, 51.
Nagy Barna 9.
Nagy Antal 5.
Ölbey János 6. 54.
Páczeni egyház 20.
Páricsy József 35, 54.
Pósa Péter 4.
Perbenyiki egyház 46.
Ricssei egyház 15,
Román Ernő 5.
Segélyosztó bizottság 14, 15.
Sajókesznyéteni egyház 25, 27.
Szomotori egyház 41.
Szabó Mihály 53.
Szinyey Gerzson 35.
Tarczali egyház 42.
Tiszatokaji egyház 11.
Tiszaladányi egyház 22, 36.
Tiszalucezi egyház 21.
Vajdácskai egyház 38.
Zombory Gedő 54.

